

Αφιέρωμα «Δημιουργική Γραφή»

Θα ρρώ πως είναι η πρώτη φορά που ένα έγκριτο περιοδικό αφιερώνει τεύχος του στην «Δημιουργική Γραφή». Ο επείσακτος αυτός όρος, προσπάθεια απόδοσης του αγγλοσαξονικού «Creative Writing», παραπέμπει εννοιολογικά σε μία σειρά νοημάτων, όπως πεδίο συγγραφικών δραστηριοτήτων, εκπαιδευτική μέθοδος που προσεγγίζει με βιωματικό τρόπο την διδασκαλία της Λογοτεχνίας ή ευρύτερα το λόγο και τις δυνατότητές του, μορφή ψυχικής εκτόνωσης και απελευθέρωσης, τρόπος ενίσχυσης της αυτοεκτίμησης και βελτίωσης της αυτογνωσίας, πανεπιστημιακό γνωστικό αντικείμενο κ.ά. Στα άρθρα που «ακολουθούν» τίθενται προβληματισμοί και παρουσιάζονται ερμηνευτικές και κριτικές προσεγγίσεις για την ιστορική διαδρομή, τον ρόλο και τις λειτουργίες της «Δημιουργικής Γραφής» στην σύγχρονη ελληνική πραγματικότητα. Να σημειώσουμε εδώ πως στην διεθνή βιβλιογραφία συναντούμε έναν τεράστιο αριθμό άρθρων σε περιοδικά ή συλλογικούς τόμους που ασχολούνται με την Δ.Γ. Στην Ελλάδα η διδασκαλία της μυθοπλασίας ως μάθημα επιλογής από το 2002 σε προπτυχιακό επίπεδο στο Π.Τ.Π.Ε. του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας από την συνάδελφο Τσιλιμένη Τασούλα, στη συνέχεια και σε αρκετά άλλα Τμήματα η διδασκαλία μαθημάτων Δημιουργικής Γραφής, αλλά και η λειτουργία κατά την τελευταία τετραετία του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Δημιουργικής Γραφής» στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας με Διευθυντή Σπουδών τον ποιητή και πανεπιστημιακό δάσκαλο Μίμη Σουλιώτη εγκαινιάζει μια νέα περίοδο για ό,τι ευρύτερα ονομάζουμε «Δημιουργική Γραφή» και θέτει πολλαπλές βοηθητικές παραμέτρους στην προσπάθεια της θεσμοποιημένης θεωρητικής της κατοχύρωσης και ταυτόχρονα στην ανάδειξη και εφαρμογή της πρακτικής, εργαστηριακής της πλευράς. Οφείλω να διευκρινίσω πως στο συγκεκριμένο αφιέρωμα με τίμησαν με την συμμετοχή τους ορισμένοι από αυτούς που θεωρούνται ειδικότεροι στον χώρο. Επίσης, θα ήταν παράλειψή μου να μην ευχαριστήσω την Διευθύντρια και την συντακτική επιτροπή του περιοδικού, που συναίνεσαν πρόθυμα σε ένα αφιέρωμα, το οποίο δεν περιορίζεται ασφυκτικά στα ενδιαφέροντα της Προσχολικής και Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

Ο Μίμης Σουλιώτης με χαρακτηριστικά ευσύνοπτο και εύστοχο τρόπο ασχολείται με τις προκαταλήψεις που επικρατούν αναφορικά με το θέμα του ταλέντου και της έμπνευσης, δίνοντας ουσιαστικά απαντήσεις σε διαχρονικά ερωτήματα που σχετίζονται με την Δημιουργική Γραφή, αν δηλαδή αυτή διδάσκεται και κατά πόσο επηρεάζει την συγγραφή ή ύπαρξη ταλέντου.

Ο Αντρέας Καρακίτσιος επικεντρώνεται στην αναζήτηση του εννοιολογικού περιεχομένου της δημιουργικής Γραφής και του αντίστοιχου πλαισίου εφαρμογών στην Εκπαίδευση. Εξετάζει συγκριτικά τους όρους, τις τεχνικές και τις εφαρμογές της Δημιουργικής γραφής και της κλασικής Ρητορικής και αναλύει τη συσχέτισή τους με την πορεία της διδασκαλίας της Λογοτεχνίας κυρίως στην Εκπαίδευση. Έχοντας εκθέσει και σχολιάσει την πορεία της διδασκαλίας της Λογοτεχνίας στην Εκπαίδευση, διαπιστώνει ότι ισχυροί δεσμοί συνδέουν την δημιουργική Γραφή με την Ρητορική και τη διδασκαλία της λογοτεχνίας

Το δικό μου άρθρο εστιάζει στο κατά πόσο η διδασκαλία της Δημιουργικής Γραφής ως γνωστικού αντικείμενου σε προπτυχιακά και μεταπτυχιακά επίπεδα την «νομιμοποιεί» ως ένα σώμα γνώσεων και ένα σύνολο εκπαιδευτικών τεχνικών που μεταδίδουν αυτή την γνώση. Προσδίδεται έτσι στην γραφή ένας κοινωνικός ρόλος και καταρρίπτονται οι μύθοι πως η συγγραφή δεν μπορεί να διδαχθεί και παραμένει κάτι που εμπνέεται από μούσες και πραγματώνεται από ιδιοφυίες. Διερευνάται, επίσης, το διαφοροποιητικό στοιχείο της Δημιουργικής Γραφής από τα υπόλοιπα γνωστικά αντικείμενα και την διδασκαλία τους στους πανεπιστημιακούς χώρους, καθώς αναφέρεται σε μία δραστηριότητα ή σε ένα σύνολο δράσεων και την ίδια στιγμή εγκολπώνει ένα στοχασμό τόσο της δραστηριότητας, όσο και του παραγόμενου αποτελέσματος.

Η Ευαγγελία Μουλά επισημάνει το μετασχηματισμό της έννοιας του κειμένου στη μεταμοντερνιστική εποχή και διερευνά την επαναπροσδιορισμένη πλέον δημιουργικότητα στους σκοπούς και τους στόχους των Προγραμμάτων σπουδών, αλλά και στις ασκήσεις των σχολικών εγχειριδίων της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, επιχειρώντας μια ιστορική αναδρομή σε βασικούς σταθμούς της νεοελληνικής εκπαιδευτικής πραγματικότητας. Καταθέτει, μάλιστα, ενδεικτικές προτάσεις δημιουργικών δραστηριοτήτων για το μάθημα της Λογοτεχνίας υπό το πρίσμα της διεύρυνσης της έννοιας τους γραμματισμού και του ζητούμενου της αξιοποίησης των ΤΠΕ στην Εκπαίδευση.

Η Σοφία Νικολαΐδου περιγράφει την λειτουργία του πιλοτικού προγράμματος διδασκαλίας της δημιουργικής γραφής στο Πρότυπο Πειραματικό Σχολείο Θεσσαλονίκης, κατά τα σχολικά έτη 2010-2011 και 2011-2012. Στο άρθρο συζητούνται ακόμα οι όροι εισαγωγής του αντικείμενου στην Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ενώ ταυτόχρονα διερευνάται η σχέση του με τη διδασκαλία της Λογοτεχνίας. Το άρθρο της θα μπορούσε να θεωρηθεί ως η «απάντηση» στις προτάσεις που έχει καταθέσει η Μουλά, αφού η Νικολαΐδου αξιοποιεί ευρηματικά στο πιλοτικό αυτό πρόγραμμα τις δυνατότητες των Τ.Π.Ε.

Μια πιο διδακτική προσέγγιση επιχειρεί η Αλίκη Συμεωνάκη, η οποία υποστηρίζει πως η συγγραφή θεατρικού διαλογικού κειμένου αποτελεί πρόσφορη επιλογή για την ταυτόχρονη ανάδειξη πολλών μυστικών της γραφής και περιγράφει προς επίρρωση των θέσεών της την εφαρμογή μιας ανάλογης διδακτικής παρέμβασης σε δύο ελληνικά σχολεία, ένα Καλλιτεχνικό Γυμνάσιο και ένα Γενικό Λύκειο. Περιγράφει, μάλιστα, την σταδιακή πορεία προς την ολοκλήρωση του εκάστοτε κειμένου μέσα από την διδασκαλία τεχνικών κατασκευής και πραγμάτωσης της συγκεκριμένης ιδέας. Στο άρθρο παρουσιάζονται δείγματα παραγωγής ποιητικού λόγου συνδεδεμένου με το αρχαίο θέατρο και τους ήρωές του, με την μορφή δραματικού μονολόγου.

Ο Γιώργος Παπαντωνάκης, τέλος, διαφοροποιείται αισθητά από τις προαναφερθείσες προσεγγίσεις της Δημιουργικής Γραφής και διεισδύει στο συγγραφικό εργαστήρι. Έχοντας ως βάση τη θεωρία της Λογοτεχνίας, καταθέτει μία στρατηγική μυθοπλαστικής σύνθεσης και διαχείρισης των συγκρούσεων των λογοτεχνικών ηρώων. Οι «εκκολαπτόμενοι» συγγραφείς μπορούν να γνωρίσουν μέσα από το άρθρο τον τρόπο με τον οποίο θα οικοδομήσουν καταστάσεις σασπένς ή θα δημιουργήσουν τις μυθοπλαστικές εκείνες συνθήκες που θα ευνοήσουν την χρήση πολλών τύπων σασπένς.

Η Τασούλα Τσιλιμένη μεταφέρει τα αποτελέσματα μιας έρευνας που πραγματοποιήθηκε στο ΠΤΠΕ του Παν. Θεσσαλίας με φοιτητές που παρακολουθούν αντίστοιχο μάθημα δημιουργικής γραφής, με πρόθεση να ανοίξει ο διάλογος ένταξης του αντικειμένου στα παιδαγωγικά τμήματα αλλά και έκθεσης των προσδοκιών των φοιτητών από το μάθημα.

Κωτόπουλος Η. Τριαντάφυλλος,
Λέκτορας Παν. Δυτ. Μακεδονία